הא רבנן. דלא יהבי טעמא לקרא ואמרי דהורע כחו בחדא מילתא הורע נמי במילתא אחריתא בר מהיכא דגלי ביה קרא ובבתי ערי חומה גמרינן גאולה גאולה מאחוזה והא דקא אמינא דבית בעיר חומה לוה וגואל כו' לר"ש קאמינא דיהיב טעמא לקרא: **תני הדא.** ג) המוכר בית בעיר חומה לוה וגואל כו': **אילא למיפרך.** בהא מתניתין דאלרכה קרא למקדיש שילוה ויגאל משום דהא אתיא ליה מדינא של מוכר בית בעיר חומה שאין לוה וגואל: **מה למוכר בית בעיר חומה שכן הורע כחו לגאול לעולם.** משנה ראשונה ואילך: **תאמר במקדיש שיפה כחו לגאול לעולם.** לעולמו של יובל אם לא מכרה הגזבר דאין מתחלקת להכניס עד היובל: **מוכר שדה אחוזה יוכיח כו' לעולם.** עד היובל וביובל חוזר בלא פדיון: **אף אני אביא מקדיש.** לפיכך הולרך אם גאל יגאל לומר שלוה וגואל: **בשנה שניה.** דמוכר שדה אחוזה אין המוכר יכול לגאול עד שתבוא שנה שלישית ומוכר בית בעיר חומה אינו גואל אלא בראשונה נמצא שאין זה וזה גואלין בשניה: **עבד עברי וכו'.** כדאמר לעיל (דף כ:) ונגאל כולו ולא לחציו ואין לוה וגואל דהא לו השיגה כתיב (ויקרא כה): **נגאל בקרובים.** על כרחו של לוקח כדאשכחן בשדה אחוזה (שם) ובא גואלו הקרוב אליו וגו': **אף האי נמי אין נגאל לחציו.** לרבנן קבעי ליה דאמרי לעיל אין נגאל לחציו וימצא נמי דלהכי גמר דנגאל בקרובים: **או דילמא כי כתיב.** גאולתו בשדה אחוזתו למעט חציו הוא דכתיב שנאמר (שם) ומצא כדי גאולתו כדי כולו ולא כדי חציו הילכך כי חזר כתב ג"ש למגמר ד) אחדא מילתא הוא דכתיב ולא למיגמר גאולת קרובים דלאו לגבי גאולתו כתיבי: **בכל גאולה תתנו.** ובכל ארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ קרא יתירא הוא ולא פירש למאי אתא: **לרבות בתים ועבד עברי.** שיהו נגאלין לקרובים: **בתי החצרים.** עיירות שאין מוקפות חומה מימות יהושע: **על שדה הארץ יחשב.** הרי הן כשדה אחוזה: **לקובעו חובה.** על הקרובים: **וכי יש לך אדם בישראל.** מעוטא חלק בארץ שאין לו גואלין מזרע יעקב בעוד אחד מכל ישראל קיים הוא קרוב לו: **אלא יש לו.** גואלין אבל אין הגואל רוצה ליקח ולימדך הכתוב שהרשות ביד הקרוב: **חובה.** והאי כי לא יהיה לו גואל דליש בשאי אפשר ביד הראוי ליורשו ליגאל ואין הגאולה מוטלת אלא על הקרוב מן הכל: **מאי בכל.** נכתוב גאולה תתנו לארץ: **מה ת"ל.** בעבד עברי הנמכר לעובד כוכבים: **לרבות כל הגאולות.** העומדות ליגאל שיהא נגאל כסדר הזה. קס"ד שיהו נגאלין לקרובים בא ללמדנו: **ועבד עברי.** הנמכר לישראל דלא כתיב ביה גאולת קרובים: **לקרוב קרוב קודם.** דגבי שדה אחוזה כתי' ובא גואלו הקרוב אליו ולא פי' הקרוב קרוב קודם כי הכא דפריש דודו ברישא ואם אין לו דוד בן דודו ואי לאו משאר בשרו: **מי שאינו נגאל באלה נגאל בשש.** אלמא ס"ל דאין נגאל בקרובים: **יגאלנו.** כתיב בנמכר לעובד כוכבים גבי קרובים ומשמע מיעוטא: ההוא

הך ברייתא דקאמר דאינו לוה וגואל וגואל לחצאין מיירי אם לא נכתב אם גאל יגאל[א] דה"נ קאמר לעיל שיכול וי"ל דמשמע ליה כל שיטת הברייתא אף לפי האמת לבתר דכתיב נמי אם גאל יגאל דאי לאו הכי אמאי נקט כל שיטה זו שאינה קיימת הוה מצי למינקט ק"ו מע"ע מה ע"ע שיפה כחו שיוצא ביובל אפ"ה אינו לוה וגואל וגואל לחצאין כדבסמוך מקדיש שהורע כחו ה) אם הגיע יובל אינה נגאלת ומתחלקת להכניס אינו דין שאין לוה וגואל וגואל לחצאין ועל ק"ו זה ליכא למיפרך מידי אלא פשיטא דהאי יוכיח מיירי אף לפי האמת בתר דכתב אם גאל יגאל וא"ת מ"מ אמאי לא נקט האי ק"ו מע"ע כיון דליכא למיפרך מידי עילויה וי"ל דשדה משדה עדיפא ליה למילף ב: **משום דאיכא למימר ע"ע הנמכר לעובד כוכבים יוכיח.** וא"ת ולמה לי ומצא כדי גאולתו דכתיב בשדה אחוזה למימר שאינו גואל לחצאין תיפוק ליה בק"ו מע"ע ומה ע"ע הנמכר לעובד כוכבים שיפה כחו ליגאל מיד ואפ"ה אינו לוה וגואל וגואל לחצאין כדבסמוך מוכר שדה אחוזה שהורע כחו ליגאל מיד כדכתיב במספר שני תבואות (ויקרא כה) ו) אין דין שאין לוה וגואל וגואל לחצאין וי"ל דאדרבה אית לן למימר איפכא ומה מקדיש שהורע כחו ליחלק להכניס ביובל ואפ"ה לוה וגואל וגואל לחצאין מוכר שיפה כחו שחוזרת לבעלים ביובל אינו דין שלוה וגואל וגואל לחצאין וכ"ת מה למקדיש שיפה כחו ליגאל מיד תאמר במוכר שהורע כחו ליגאל מיד מ"מ בתי החצרים שיפה כחן ליגאל מיד מצינו למיגמר מהאי ק"ו ולהיות לוה וגואל וגואל לחצאין ומאחר דחזינן בבתי החצרים שדה אחוזה נמי מפקי' ליה להאי דינא דתרוייהו בחד פרש' כתיבי על שדה הארץ יחשב ולהכי איצטריך ומצא כדי גאולתו דכתיב במוכר שדה אחוזה לומר שאינו לוה וגואל וגואל לחצאין דס"ד למילף ממקדיש כדפריסית ומהשתא יליפינן נמי בתי החצרים מינייה שאין לוה וגואל וגואל לחצאין:

מאי בכל. לכתוב גאולה תתנו לארץ ושמעינן שדה אחוזה לקובעו חובה ובתי החצרים בכלל וא"ת לימא דאתי לרבות עבד עברי ויש לומר דמשמע ליה דאתי לרבויי מידי דגאולת קרקע כדכתיב ובכל ארץ משמע דוקא ארץ מרבינן: לקובעו

הא רבנן הא ו) ר"ש ז) תני חדא לוה וגואל וגואל לחצאין ותניא אידך ח) אין לוה וגואל וגואל לחצאין ל"ק הא רבנן הא ר"ש (סי' חרש חבש זמן) א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי איכא למיפרך מה למוכר בית בבתי ערי חומה שכן הורע כחו ליגאל לעולם תאמר במקדיש שיפה כחו ליגאל לעולם א"ל רב אחא סבא לרב אשי משום דאיכא למימר ניהדר דינא תיתי במה הצד מוכר שדה אחוזה יוכיח שיפה כחו ליגאל לעולם ואין לוה וגואל וגואל לחצאין מה למוכר שדה אחוזה שכן הורע כחו ליגאל ט) מיד מוכר בית בבתי ערי חומה יוכיח י) וחזר הדין לא ראי זה כראי י) זה הצד השוה שבהן שנגאלין ואין לוה וגואל וגואל לחצאין אף אני אביא מקדיש שנגאל ואין לוה וגואל וגואל לחצאין א"ל מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן הורע כחם ליגאל בשנה שניה תאמר במקדיש שיפה כחו ליגאל בשנה שניה א"ל רבינא משום דאיכא למימר עבד עברי הנמכר לעובד כוכבים יוכיח שיפה כחו ליגאל בשנה שניה ואין לוה וגואל וגואל לחצאין בעא מיניה רב הונא בר חיננא מרב ששת המוכר בית בבתי ערי חומה נגאל לקרובים או אין נגאל לקרובים גאולתו גאולתו משדה אחוזה גמר מה שדה אחוזה אינה נגאלת לחצאין [2]ונגאלת לקרובים אף האי נמי אין נגאל לחצאין ונגאל לקרובים או דילמא כי כתיבא י) גאולה בחצאין הוא דכתיב בקרובים לא כתיב א"ל [3]אינו נגאל איתיביה [1]בכל גאולה תתנו י) לרבות בתים ועבד עברי מאי לאו בתי ערי חומה לא בתי חצרים בתי חצרים בהדיא כתיב בהו [2]על שדה הארץ יחשב ההוא לקובעו חובה ואליבא דרבי אליעזר דתניא [3]וגאל את ממכר אחיו ד) רשות אתה אומר רשות או אינו אלא חובה ת"ל [4]ואיש כי לא יהיה לו גואל כ) וכי יש אדם בישראל שאין לו גואלים אלא זה שיש לו ואינו רוצה ליקח שהרשות בידו דברי רבי יהושע ר"א אומר וגאל את ממכר אחיו חובה אתה אומר חובה או אינו אלא רשות ת"ל בכל גאולה תתנו הכתוב קבעו חובה אמרי ליה רבנן לרב אשי ואמרי לה רבינא לרב אשי בשלמא למ"ד לרבות בתי ערי חומה היינו דכתיב בכל אלא למ"ד לרבות בתי חצרים מאי בכל קשיא איתיביה אביי ט) מה ת"ל יגאלנו יגאלנו ג' פעמים לרבות כל הגאולות שנגאלות כסדר הזה מאי לאו בתי ערי חומה ועבד עברי לא בתי חצרים ושדה אחוזה בתי חצרים ושדה אחוזה בהדיא י) כתיב על שדה הארץ יחשב כדאמר רב נחמן בר יצחק כ) לקרוב קרוב קודם ה"נ לקרוב קרוב קודם היכא איתמר דר"נ בר יצחק אהא דאיבעיא להו עבד עברי הנמכר לישראל נגאל לקרובים או אינו נגאל לקרובים אליבא דרבי לא תבעי לך דאמר כ) מי שאינו נגאל באלה נגאל בשש אלמא לא מיפרק כי תיבעי לך אליבא דרבנן מאי ילפינן שכיר שכיר ולא דרשי יגאלנו או דילמא יגאלנו לזה ולא לאחר מ) ת"ש בכל גאולה תתנו לרבות בתים ועבד עברי מאי לאו בתי ערי חומה ועבד עברי הנמכר לישראל ה) לא עבד עברי הנמכר לעובד כוכבים עבד עברי הנמכר לעובד כוכבים בהדיא כתיב ביה [5]או דודו או בן דודו יגאלנו

ההוא

תורה אור השלם

1. וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזָּתְכֶם גְּאֻלָּה תִּתְּנוּ לָאָרֶץ:
ויקרא כה כד
2. וּבָתֵּי הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר אֵין לָהֶם חֹמָה סָבִיב עַל שְׂדֵה הָאָרֶץ יֵחָשֵׁב גְּאֻלָּה תִּהְיֶה לּוֹ וּבַיֹּבֵל יֵצֵא:
ויקרא כה לא
3. כִּי יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֵל הַקָּרֹב אֵלָיו וְגָאַל אֵת מִמְכַּר אָחִיו:
ויקרא כה כה
4. וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה לּוֹ גֹאֵל וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ וּמָצָא כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ:
ויקרא כה כו
5. אוֹ דֹדוֹ אוֹ בֶן דֹּדוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ מִשְּׁאָר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ הִשִּׂיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל:
ויקרא כה מט

מוסף רש"י

בתי חצרים. כתרגומו פלמא עיירות פתוחות מלין חומה (ויקרא כה לא). **וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים.** אם אין לו בן או בת או אם יש לו קרוב עד יעקב אביו הקרוב קרוב יורש (ב"ק קט:). **קשיא.** לשון הפסוק קשה לתרץ אבל לא מיתוקמא (סנהדרין קיב.). **מי שאינו נגאל באלה.** נמכר לשרפאל לא כתיב ביה גאולת קרובים, דלא נפקא לן מוהפדה אלא גאולת עצמה (לעיל טו:).

מוסף תוספות

א. דהייתי דן אותו ק"ו דבריתא והייתי אומר נמי בבתי ערי חומה שאינו לוה וגואל וגואל לחצאין דהוה ילפינן גאולתו משדה אחוזה. תוס' הרש"ש. ב. גמ"ש, קרקע מקרקע ניחא ליה למיליף. תוס' הרש"ש ועי' מהרש"א.

ריא א מיי' פי"ב מהל' שמיטה הלכה ב:
ריב ב מיי' שם פי"א הלכה יח:
ריג ג מיי' שם פרק יב הלכה ב:
ריד ד מיי' שם פרק יא הלכה יח:
רטו ה מיי' פרק ב מהל' עבדים הל' ז:

כא: האשה נקנית פרק ראשון קידושין

לקובעו חובה **ואפילו** לר' יהושע. פירש בקונטרס ואפי' לרבי יהושע דאמר לגבי שדה אחוזה רשות הכא מודה דהוי חובה כי היכי דלא יטמע בין העובדי כוכבים והכא לא שייך לאקשויי מאי בכל דהא לא נכתב בההיא עניינא[א] אך הקשה ה"ר שמואל מקולי כיון דמוקי לה כרבי יהושע ע"כ לא חזי לקובעו חובה אלא בע"ע בלבד ומ"כ אין הריבוי דבכל ארץ אחוזתכם שוה שהרי לענין בתי ערי חומה אין מרבה קניעות חובה ולענין ע"ע הוא מרבה חובה ומ"כ הוה ליה למימר בתי האגרים וע"ע הנמכר לעובד כוכבים ולקובעו חובה בשתיהן וכר"א ואז הוי ריבוי שוה:

ההוא לקרוב קרוב קודם. ושלשה יגאלנו אתי חד לגופיה וחד בנתי האגרים ובשלשה אחוזה [ב] לכתב בחד קרא וחד למדרש יגאלנו לזה ולא לאחר:

בביאה שניה כ"ע לא פליגי דאסור. ואף ע"ג דגבי שפחה לא מפליג בין ביאה ראשונה לשניה דאף ביאה שניה שריא דהא איתותב שמואל לעיל התם היינו טעמא דהוי חידוש שהותר איסור לא יהיה קדש[ג] גבי ישראל הותר ממי גבי כהן אבל הכא דכי שריא גבי ישראל אין כאן חידוש[ב] ולגבי כהן אסורה מטעם זונה[ג] ואע"פ שמתגיירת בעל כרחה עשאה הכתוב כגיורת גמורה ואכתי איכא איסורא לגבי כהן ולא מלינו שהתיר:

אשת אפילו אשת איש. [ד] ואע"פ דאין אישות [ד] בכותית כדאיתא פ' ד' מיתות (סנהדרין נב:) [ה] מ"מ איכא עשה[1] דכתיב[ד] (בראשית ג) ודבק באשתו ולא באשת חבירו[ו]: ה"ג

ההוא. בכל גאולה תתנו תלה[ט] ביה קרא לקובעו חובה: **ואפי' לרבי יהושע.** דאמר גבי שדה אחוזה רשות הכא מודה דאינה יטמע בעובדי כוכבים[ז]: **נעולמו של יובל.** כדילפינן בריש פירקין (דף טו.) מושבתם אים אל אחוזתו: **סול.** ברוק"א בלע"ז: **סילא.** קוץ: **מקדה.** טרייידר"א: **מכתב.** גרייפ"א [ח] שחוקקין בפנקסיהן: **מרגע הגדול.** לקמיה מפרש מאי [ט] גמרא: **יודן בריבי.** יודן שמו וגדול בדורו היה וכל היכא דקרי ליה בריבי לשון חכמה וחריפות הוא: **אגא במילתא.** אליה של אזן בבשר ולא בתנוך: **והכ"א כו'.** חולקין עליו וזו ראיה שלהם קיים לן דאין עבד עברי כהן נרצע מפני שנעשה בעל מום ולא יכול עוד לשוב לחיזוקו הראשון ולקמיה ילפינן ושב אל משפחתו למוחזק שבמשפחתו והילך הוא נעשה בעל מום והתנן (בכורות דף לח.) גבי מומין נפגמה אזנו מן הסמוך אבל לא מן העור: **הא אין רוצעים כו'.** הרי יש לך ללמוד מכאן שאין רוצעין אלא בגובה של אזן: **במאי קא מיפלגי.** גבי סול וסילא: **דריש אלני ופרטי.** בכל התורה מקום שכולל ופורט דורש שהפרט פירוש של כלל ואין בכלל אלא מה שבפרט וכי חזר וכלל לא הוסיף לך בכלל האחרון אלא הדומה לפרט: **ריבוי ומיעוטי.** אין הפרט פירושו של כלל שתאמר אין בכלל אלא מה שבפרט אלא למעוטי הוא בא לפי שבכלל היה מרבה את הכל ובא המיעוט אחריו לומר בזה וכיוצא בו כללתי לך הילכך אפילו לא חזר וכלל הייתי מבא כעין הפרט וכי חזר וריבה ריבה הכל ולא מיעט לך אלא דבר אחד ומסרו הכתוב לחכמים איזה דבר הראוי למעט מן הכלל. פי' מיעט ממעט קצת ממשמעו: **מיעט סם.** אלא יתן סם על אזנו וינקבנה דהא לא דמי למרגע שאינו נוקב מכח אדם אלא מאליו: **דירך מיומן שבירך.** בפרק גיד הנשה (חולין 5:) ר' יהודה אומר אין נוהג אלא באחת והדעת מכרעת של ימין וליף לה מה"א דהירך ודרש הירך חשובה שבירכות: **ויעשה בעל מום.** ומה בכך והלא רציעה מצוה היא: **חידוש הוא.** שהתיר שפחה כנענית לישראל: **באיסקונדרי איטלניאו.** לא הטיתם לב לדקדק בשמועתכם אלא כמשחקין בספסלין מרייל"ש: **וא"ת אין רבו מוסר לו שפחה כנענית.** למה לי טעמא מפני שנעשה בעל מום אלא יכול עוד לשוב לחיזוקו הראשון ולקמיה ילפינן ושב אל משפחתו למוחזק שבמשפחתו והילך הוא נעשה בעל מום והתנן (בכורות דף לח.) גבי מומין נפגמה אזנו מן הסמוך אבל לא מן העור: **הא אין רוצעים כו'.** הרי יש לך ללמוד מכאן שאין רוצעין אלא בגובה של אזן: **כמ